

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами ПП «Ташір», Житомирська обл., Ружинський район,
смт. Ружин

Студентки 2 курсу, 1м групи,
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Економіка та безпека бізнесу»
заочної форми навчання

Кондратенко
Вікторії Сергіївни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Андрєєва
Вікторія
Геннадіївна

Гарант освітньої програми
д-р економ. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПП «ТАШІР»	16
2.1. Оцінка фінансово-майнового стану за допомогою фінансових коефіцієнтів	16
2.2. Оцінка фінансово-майнового стану на підставі інтегральних моделей	25
2.3. Оцінка загроз стійкого розвитку фінансово-майнового стану підприємства.....	30
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПП «ТАШІР».....	35
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	436
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	4848
ДОДАТКИ	53

ВСТУП

Розвиток поступального, гнучкого та ефективного бізнесу базується на зваженому фінансово-господарському управлінні, що здатне попередити як внутрішні, так і зовнішні локальні та глобальні господарські кризи. Звісно, бізнес не може розвиватися в стабільно сприятливих умовах, що обумовлено власне принципами ведення підприємницької діяльності. В той же час якісна система управління фінансово-майновою безпекою може стати додатковою конкурентною перевагою в галузі, особливо в періоди значної макротурбулентності та економічної нестабільності кон'юнктури. Це зумовлює актуальність поглибленого дослідження управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства в сучасних умовах трансформації бізнесу.

Питання управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства розглядала значна когорта науковців та практиків, в тому числі: Аксюк Я. А., Андрєєва Г.І., Бердар М.М., Болюх М. А., Валіулліна З. В., Грабовецький Б.Є., Гриджук І. А., Гринчуцький В.І., Догадайло Я. В., Доценко В. Ф., Житар М. О., Залуцька Х. Я., Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г., Коваленко О. В., Лаврененко В. В., Лахтіонова Л.А., Лесюк А. С. та інші. В той же час актуальним є розгляд управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства малого підприємства, що формує додаткові ризики для забезпечення стратегічного розвитку його бізнесу.

Мета випускної кваліфікаційної роботи – визначення теоретико-методичних положень, аналітичних аспектів управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства для розробки відповідних практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності даного процесу на основі виявлених системних загроз та бізнес-ризиків.

Для досягнення мети дослідження поставлено та вирішено такі основні завдання:

- дослідити теоретичні основи управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства;
- провести оцінку фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за допомогою фінансових коефіцієнтів;
- здійснити аналіз фінансово-майнового стану ПП «Ташір» на підставі інтегральних моделей;
- провести діагностику загроз стійкого розвитку фінансово-майнового стану ПП «Ташір»;
- визначити напрямки підвищення ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки ПП «Ташір».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово-майновим станом підприємства.

Предмет дослідження - теоретичні, методичні та практичні аспекти управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства.

Емпіричною базою дослідження є ПП «Ташір», яке знаходиться у Житомирській області Ружинському районі, основними видами діяльності підприємства є вирощування зернових культур, бобових та олійних культур. Зареєстрований капітал підприємства на 31.12.2020 р. складає 98 тис. грн; майно підприємства –97 730 тис. грн. Чистий дохід від реалізації за 2020 рік –56 074 тис. грн, чистий прибуток –12 030 тис. грн.

Методи дослідження: в рамках узагальнення теоретичних основ управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства використано загальні наукові методи (групування, синтезу, індукції, аналізу, дедукції тощо), в контексті діагностики сучасного стану та загроз для ефективного управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки – підприємства використано методи вертикального та горизонтального аналізу, факторного аналізу, коефіцієнтної оцінки, методики діагностики ймовірності банкрутства, методики оцінки класу позичальника,

стосовно прогнозування векторів підвищення ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства використано методи прогнозування, узагальнення та інвестиційного аналізу.

Інформаційна база дослідження: для написання роботи використано наукову літературу у формі підручників, монографій, посібників, наукових статей вітчизняних науковців та практиків, нормативні матеріали фінансової звітності підприємства.

Практична значимість роботи: результати, висновки та пропозиції автора можуть мати прикладне значення для коригування сучасної фінансової політики, стратегії розвитку та елементів управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки ПП «Ташір».

Для оброблення економічної інформації, побудови таблиць, алгоритмів використано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано збірнику наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка та фінанси підприємства», 2021 р. на тему: «Напрямки вдосконалення політики формування та розподілу прибутку підприємства в сучасних економічних умовах».

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Системний розвиток процесу управління бізнесом націлений на формування ефективного механізму попередження впливу негативних зовнішніх та внутрішніх факторів на галузеву та загальну стабільність бізнесу.

В сучасних умовах динамічного макросередовища зростає потреба в оперативній оцінці та оптимізації фінансово-майнового стану для покращення рівня економічної безпеки бізнесу. Зокрема, саме фінансово-майновий стан свідчить про ефективність управління бізнесом, особливо в умовах обмежень, пов'язаних з COVID-19, що спричинило значне падіння доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), нарощення кредиторської заборгованості, накопичення розрахунків з різними групами дебіторів, втрату ліквідності та платоспроможності, скорочення рентабельності або взагалі збитковості.

Загальні загрози та слабкі сторони для управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств наведено на рис. 1.1.

Загальні загрози та слабкі сторони для управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств є об'єктивними параметрами побудови системи фінансового управління бізнесом в сучасних умовах українських реалій. Так, за даними Державної служби статистики України спостерігається значний приріст рівня збитковості українських підприємств з 22,7% за 3 квартали 2019 року до рівня 34,8 % за 3 квартали 2020 року, при цьому рівень накопичених збитків склав понад 318,5 млрд. грн. на кінець 3 кварталу 2020 року [15], що підкреслює актуальність оцінки фінансово-майнового стану в системі економічної безпеки бізнесу. В той же час єдиного наукового трактування поняття управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств в даний час не існує, що

окреслює поле для наукового обґрунтування базових векторів наукового дослідження даного питання.

Рис. 1.1. Загальні загрози та слабкі сторони для управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств [9]

Про необхідність покращення фінансово-майнового стану підприємства свідчить недостатньо ефективна діяльність підприємств ще до часів пандемії. Зокрема, показники операційної та загальної рентабельності діяльності підприємств України в 2015-2019 рр. вказують на незадовільність управління фінансово-майновим станом в 2015 році, в 2016-2019 рр. спостерігається зростання показників: рентабельності операційної діяльності до 10,2 %, а загальної – до 7,3% [15].

Загальний рівень рентабельності великих, середніх та малих підприємств України демонстрував поступове відновлення їх сталого фінансового стану починаючи з 2016 р., а саме: загальна дохідність у 2019 р. великих підприємств зросла до 6,8%; середніх підприємств - до 8,6 %, малих підприємств України – до 7,0 %. Відповідно, найбільшу рентабельність у

2019 р. показали середні підприємства, на відміну від лідируючих позицій великих підприємств у попередніх роках.

Враховуючи вищенаведене, доцільним є розгляд економічного змісту фінансово-майнового стану підприємства в контексті системи економічної безпеки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування поняття «фінансово-майновий стан підприємства»

Автор, джерело	Сутність	Науковий коментар
Гриджук І. А. [11]	економічна категорія, що визначає стан формування управлінських рішень, які направлені на зниження загроз функціонування підприємств з урахуванням всієї сукупності елементів підприємства	націленість на управлінську діяльність
Доценко В. Ф. [18]	система індикаторів, які впливають на процес мінімізації ризиків бізнесу на рівні підприємства	розгляд поняття через систему економічних показників
Житар М. О. [20]	стан бізнесу, за якого використовуються інструменти оптимізації ризику за рахунок формування зважених підходів до управління окремими виробничо-збутовими бізнес-процесами	розгляд поняття через якісний та кількісний стан бізнесу
Євась Т. В. [19]	стан підприємства, що базується на комплексі заходів для скорочення бізнес-ризиків за стратегічними, тактичними та операційними напрямками	розгляд поняття через здатність управляти ризиками різних рівнів
Клімович І. М. [26]	стан координації роботи підрозділів підприємства для входження в зону мінімального ризику господарської діяльності	використання функціонального підходу
Коваленко О. В. [27]	сукупність показників економіко-фінансового спрямування, що дають змогу комплексно оцінити ефективність управління бізнесом в стратегічній перспективі	акцент на комплексу оцінку ефективності бізнесу
Лесюк А. С. [30]	стан підприємства, що може бути оцінений як зважений (незважений) і прямо впливати на формування бізнес-ризиків	розгляд поняття через можливість відповіді на ризики
Ліснічук О. [31]	узагальнений рівень ефективності управління бізнес-процесами підприємства, що включає оцінку показників ліквідності, ділової активності, рентабельності, фінансової автономії, що загалом формують стан економічної безпеки та оцінюють вектори її зміни в стратегічній перспективі	використання системного підходу

Таким чином, ефективність фінансово-майнового стану підприємства на пряму впливає на забезпечення економічної безпеки, і навпаки окремі фактори економічної безпеки підприємства призводять до погіршення окремих аспектів фінансово-майнового стану підприємства.

Під фінансово-майновим станом підприємства в системі економічної безпеки доцільно розуміти комплексне поняття, яке є результатом управління бізнес-процесами підприємства та характеризується системою показників збалансованості активів та капіталу підприємства (їх структурних елементів), ліквідністю, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, діловою активністю та рентабельністю, за якого ризики економічної стабільності та керованості є мінімальними.

О. І. Олексюк виділяє кілька підходів до визначення фінансово-майнового стану підприємства в системі економічної безпеки [37]:

- 1) фінансово-майновий стан як ступінь досягнення мети підприємства;
- 2) фінансово-майновий стан як здатність підприємства використовувати середовище для купівлі рідкісних стратегічних ресурсів;
- 3) фінансово-майновий стан як здатність досягти максимальних результатів при стратегічного розвитку;
- 4) фінансово-майновий стан як здатність підприємства досягти цілі на основі ефективних внутрішніх характеристик бізнесу.
- 5) фінансово-майновий стан як ступінь задоволення клієнтів і інших груп стейкхолдерів бізнесу.

В рамках управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств наявними є: облік; аналіз якості; контроль; прийняття рішень стосовно фінансово-майнового стану. Система управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств базується на елементах:

- забезпечення фінансово-майнового стану;
- поліпшення фінансово-майнового стану;

- управління фінансово-майновим станом.

Метою управління фінансово-майновим станом підприємства в системі економічної безпеки є оптимізація обсягу та складу майна підприємства та джерел їх формування, забезпечення ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості; зростання ділової активності та рентабельності на підставі забезпечення допустимого рівня економічних ризиків.

М'ячин В. Г. сформував ключові принципи управління фінансово-майнового стану підприємства в контексті системи економічної безпеки, а саме: об'єктивності, визначення цілей, результативності, ефективності стану фінансового планування і контролінгу, компетентності керівництва, пріоритетності, спадкоємності, комплексності, прозорості, альтернативності розвитку бізнес-процесів, ситуаційності управління бізнесом [33].

Базові завдання управління фінансово-майновим станом підприємства реалізують функції, які стоять перед ним, а саме: стратегічну, перспективну, планувальну, стимулюючу, контрольну, управлінську, мотиваційну, аналітичну, регулюючу, профілактичну, прогностичну та оціночну.

Предметом управління економічною безпекою підприємства є різноманітні ресурси підприємства, а саме: матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, технологічні ресурси, а також сукупність бізнес-процесів. Суб'єктами механізму управління економічною безпекою підприємства є підрозділи та функціональні посадові особи, які безпосередньо забезпечують економічну безпеку підприємства від етапу формування цілей економічної безпеки до етапу реалізації заходів стосовно економічної безпеки і контрольних заходів стосовно коригування економічної стратегії і економічної тактики підприємства.

Під механізмом управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства доцільно розуміти сукупність інструментів, способів, методів та прийомів фінансового управління за

рахунок оперативного, тактичного та стратегічного фінансового управління та контролінгу поставлених управлінських цілей.

Стратегії механізму економічної безпеки підприємства реалізуються залежно від стану економічної безпеки підприємства, виду економічної діяльності, особливостей бізнес-процесів, стратегії функціонування та системи ризик-менеджменту.

Вибір стратегії механізму економічної безпеки стосується як загальної корпоративної стратегії, яка несе в собі основний курс та напрямок діяльності підприємства, так, зокрема кожного відділу та підрозділу. В рамках механізму управління економічною безпекою підприємства доцільним є визначення складових елементів роботи служби економічної безпеки на підприємстві з урахуванням її сегментів роботи, а саме: організації даної служби, розробки та реалізації принципів і методів оцінювання рівня економічної безпеки та окремих груп економічних ризиків, проведення координації, контролю та функціонування працівників відділу економічної безпеки в рамках узагальнених результатів оцінки фінансового стану за даним напрямком, стосовно роботи відділу доцільним є проведення планування работ даної служби, оцінки результатів роботи працівників відділу, коригування заходів стосовно формування достатнього рівня економічної безпеки та адаптації плану економічної роботи відповідно до загроз та ризиків діяльності підприємства [19].

Вказані елементи механізму економічної безпеки підприємства підкреслюють тісний взаємозв'язок між функціями та складовими блоками в рамках реалізації захисту фінансово-економічних інтересів власників та стейкхолдерів від різного виду ризиків, загроз і небезпек; забезпечення достатнього (оптимального) рівня економічної безпеки для стабільного функціонування та стратегічного розвитку підприємства.

В даний час існує значна кількість методик, що дозволяють оцінити як рівень фінансово-майнового стану підприємства, так і рівень економічної безпеки підприємства як ключової загрози його ефективності в стратегічній

перспективі, при цьому класичний аналіз фінансових індикаторів рівня платоспроможності, фінансової автономії, ліквідності, ділової активності і прибутковості дозволяє виділити для управлінського персоналу базові вектори оцінки економічної безпеки в розрізі ресурсів, продуктів, напрямків бізнесу підприємства, а використання методик оцінки фінансово-майнового стану підприємства дозволяє проводити оцінку фінансового стану діяльності підприємства більш комплексно і рівномірно [12, 16].

Базовими комплексними методиками оцінки рівня фінансово-майнового стану підприємства є наступні:

- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Альтмана;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Спрінгера;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Creditmen;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Таффлера;
- R- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу;
- дискримінантна модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Терещенка;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Й. Гайдака та Д. Стоса;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу Конана і Гольдера;
- модель оцінки рівня фінансово-майнового стану бізнесу К. Беєрмана та інші [11, 12].

Загальну оцінку ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств можна надати через матричний алгоритм оцінки змін бізнесу, що наведено в табл. А.1 Додатку А.

$$P_{ef} = \frac{\sum I}{15} \quad (1.1)$$

де P_{ef} - комплексний показник фінансово-майнового стану підприємств в системі економічної безпеки; I – це співвідношення суми

коефіцієнтів фінансово-майнового стану підприємств в системі економічної безпеки [27].

Наведений алгоритм оцінки ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств дає змогу оцінити взаємопов'язані між собою параметри бізнесу – загальний розмір активів та власного капіталу в динаміці, величини доходу, собівартості та чистого прибутку, а також динаміку зміни чисельності персоналу, що відповідним чином дозволяє сформувати релевантний масив інформації для оцінки зміни рівня фінансово-майнового стану бізнесу [28].

До переліку популярних методів оцінки ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств належать:

- моделі DuPont;
- EVA для оцінки збільшення вартості підприємств;
- система збалансованих показників підприємств (BSC);
- ключові показники ефективності підприємств KPI.

Ключовими методами аналізу та діагностики ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств є: вертикальна і горизонтальна діагностика показників бізнесу підприємства; коефіцієнтний аналіз фінансово-майнового стану підприємства; факторний аналіз фінансово-майнового стану підприємства [36].

Головними напрямками аналізу фінансово-майнового стану є: аналіз складу та структури величини активів бізнесу; аналіз складу та структури величини пасивів бізнесу; вартість залучення капіталу бізнесу; динаміка фінансових результатів підприємства; аналіз стану і структури грошових коштів підприємства; аналіз загальної вартості бізнесу підприємства; коефіцієнтний аналіз через призму оцінки виконання нормативів та динаміки зміни індикаторів ліквідності, фінансової автономії, рентабельності, ділової активності, ймовірності банкрутства; аналіз точки беззбитковості, запасу фінансової міцності, рівня операційного лівериджу підприємства; кадрового

потенціалу підприємства; маркетингового потенціалу підприємства; виробничого потенціалу підприємства; технологічного потенціалу підприємства; інноваційно-інформаційного потенціалу підприємства [15, 17, 22].

Сфери забезпечення управління фінансово-майнового стану підприємства структурно узагальнені на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Сфери забезпечення управління фінансово-майнового стану підприємства [34]

До методів економічної безпеки відносяться: індикаторний; експертний; матричний; ресурсно-функціональний; економіко-математичного моделювання.

На основі досліджених джерел [28, 32] були сформовані наступні управлінські проблеми в сфері фінансово-майнового стану підприємства в контексті системи економічної безпеки:

- низька якість управлінських компетенцій керівників і управлінців сучасних підприємств;
- відсутність ефективної системи фінансової і управлінської звітності, що призводить до скорочення рівня фінансової прозорості при оцінці

фінансово-майнового стану підприємства в контексті системи економічної безпеки;

- низький рівень автоматизації оцінки фінансово-майнового стану і економічної безпеки підприємства;
- відсутність ефективного рівня матеріального, фінансового і управлінського запасу для покриття існуючих загроз фінансово-майнового стану підприємства в контексті системи економічної безпеки [36].

Таким чином, встановлено, що під фінансово-майновим станом підприємства в системі економічної безпеки доцільно розуміти комплексне поняття, яке є результатом управління бізнес-процесами підприємства та характеризується системою показників збалансованості активів та капіталу підприємства (їх структурних елементів), ліквідністю, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, діловою активністю та рентабельністю, за якого ризику економічної стабільності та керованості є мінімальними.

Комплексне використання наведених методів оцінки ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств дозволить системно виявити ризики та загрози для їх своєчасного усунення (зменшення ступеня впливу).

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПП «ТАШІР»

2.1. Оцінка фінансово-майнового стану за допомогою фінансових коефіцієнтів

Здійснимо оцінку фінансово-майнового стану ПП «Ташір», основним видом діяльності якого є вирощування зернових культур, бобових та олійних культур в Житомирській області Ружинському районі. Перш за все, здіймемо оцінку –основних показники Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПП «Ташір» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників Балансу (Звіту про фінансовий стан)

ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показники	Обсяг, тис.грн.			Абсолютний приріст, тис.грн.		Темп приросту, %	
	2018 р.	2019р.	2020р.	2019 р.	2020 р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Необоротні активи	27419,0	34790,5	40271,5	7371,5	5481,0	26,9	15,8
Оборотні активи	32402,0	41753,5	50735,0	9351,5	8981,5	28,9	21,5
Власний капітал	50818,5	64335,5	72777,5	13517,0	8442,0	26,6	13,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	7828,0	10944,5	15162,5	3116,5	4218,0	39,8	38,5
Поточні зобов'язання і забезпечення	1174,5	1264,5	785,0	90,0	-479,5	7,7	-37,9
Загальна сума активів (пасивів)	59821,0	76544,5	91007,0	16723,5	14462,5	28,0	18,9

Загальна площа посівів ПП «Ташір» складала 34500 га, зокрема, площа посівів зернових культур – 55%, площа посівів бобових - 30%; площа посівів олійних культур - 15%. Врожайність зернових культур ПП «Ташір» складала 44 центнерів з 1 га, бобових складала 19 центнерів з 1 га, а олійних

культур складала 22 центнерів з 1 га. Обсяг врожаю ПП «Ташір» склав 83,5 тис. тон зернових культур, 19,7 тис. тон бобових та 11,4 тис. тон олійних культур.

За розміром активів, чисельністю персоналу та доходом від реалізації ПП «Ташір» належить до малих підприємств. Зокрема, в 2020 р. на ПП «Ташір» працювало 40 осіб. В 2020 р. обсяг випуску продукції склав 14304 тон зернових культур, бобових та олійних культур, 80% виручки склали зернові культури. Таким чином, за весь період дослідження майно підприємства та джерела їх фінансування мали тенденцію до зростання, зокрема, за 2018-2019 рр. активи зросли на 16723,5 тис.грн. (на 28,0%), а за 2019-2020 рр. на 14462,5 тис.грн. (на 18,9 %), що свідчить про розширення господарської діяльності як за рахунок збільшення необоротних активів, так і оборотних активів (рис. 2.1).

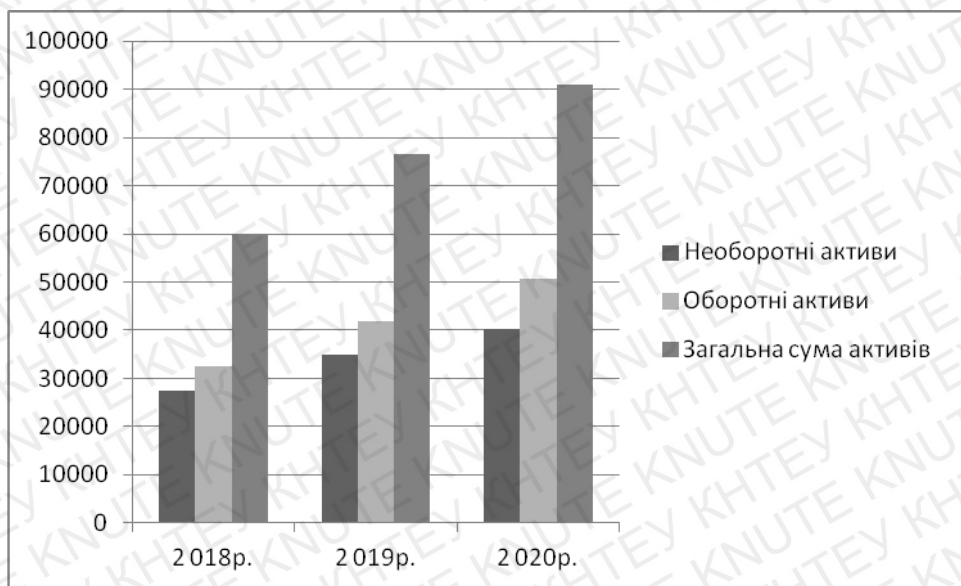

Рис. 2.1. Динаміка активів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Структура активів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.2. В 2018-2019 рр. необоротні активи зросли на 7371,5 тис. грн. (на 26,9%), а в 2019-2020 р. на 5481,0 тис. грн. (на 15,8%), що вказує на збільшення виробничого потенціалу ПП «Ташір». Оборотні активи в 2018-2019 рр.

зросли на 9351,5 тис. грн. (на 28,0%), а в 2019-2020 рр. — на 8981,5 тис. грн. (на 21,5%), що пов'язано з розширенням діяльності підприємства.

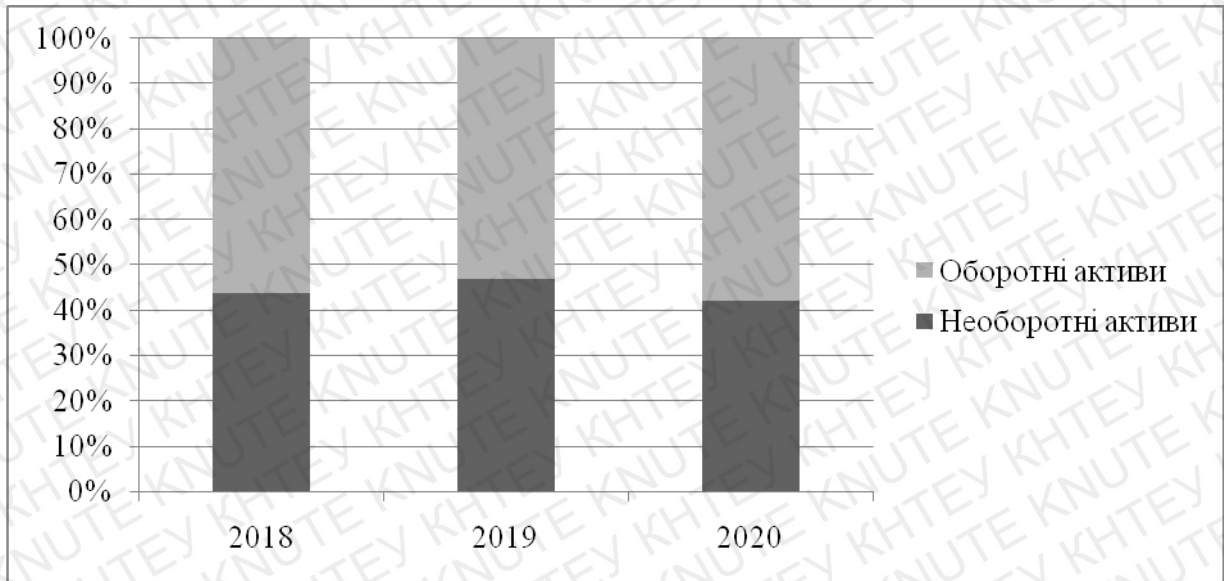

Рис. 2.2. Структура активів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., %

Так, протягом всього періоду дослідження структура активів підприємства була стабільно і в неї переважали оборотні активи: 54,17% в 2018 р., 54,55 в 2019 р., 55,75% в 2020 р. Що стосується джерел фінансування майна підприємства, то його зростання було в основному обумовлено збільшенням власного капіталу (рис. 2.3).

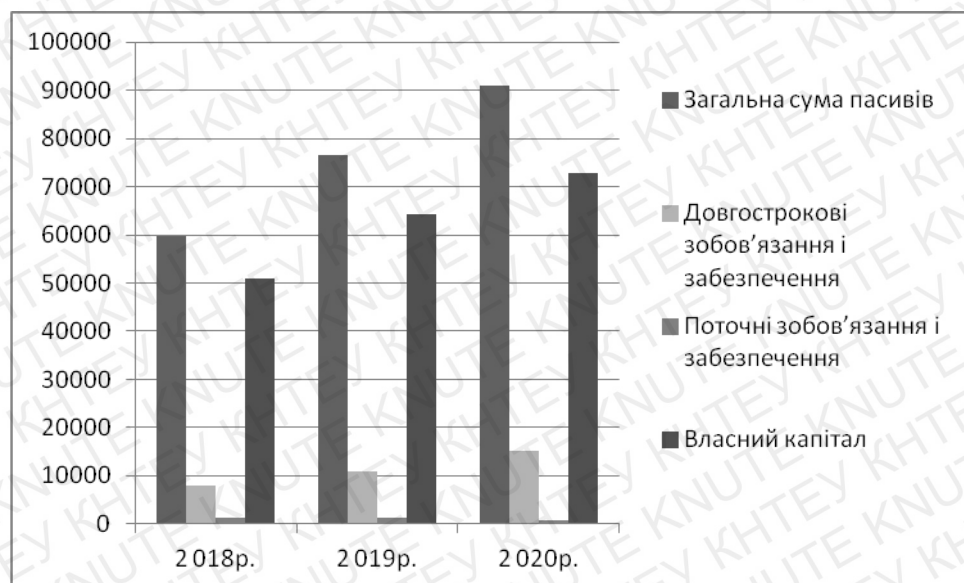

Рис. 2.3. Динаміка пасивів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Так, власний капітал в 2018-2019 рр. збільшився на 13517,0 тис. грн. (на 26,6%), а в 2019-2020 р. він зріс на 8442,0 тис. грн. (на 13,1%), що позитивно впливає на фінансову автономію підприємства.

Довгострокові борги мали тренд до зростання та диверсифікації джерел фінансування бізнесу, оскільки в 2018-2019 рр. вони зросли на 3116,5 тис. грн. (на 39,8%), а в 2019-2020 рр. – відповідно на 4218,0 тис. грн. (на 38,5%). Поточні борги не мали визначеної тенденції зміни: в 2018-2019 рр. зросли на 90 тис. грн. (на 7,7%), а в 2019-2020 рр. скоротилися на 479,5 тис. грн. (на 37,9%).

Структура пасивів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведена на рис. 2.4.

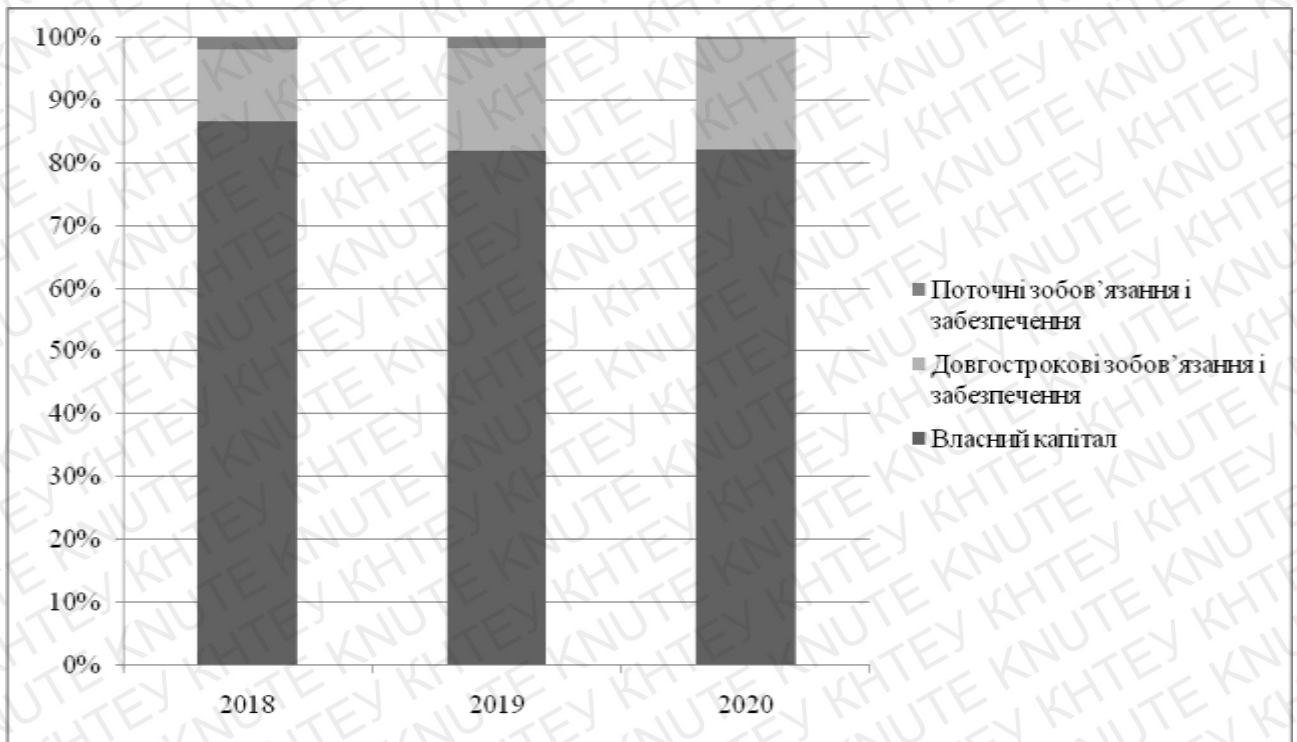

Рис. 2.4. Структура пасивів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., %

Структура пасивів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. вказує на переважання власного капіталу в складі джерел фінансування бізнесу та відносну стабільність його частки в пасивах підприємства. В 2018 р. в складі пасивів власний капітал складав 84,95%, в 2019 р. 84,05%, а в 2020 р. 79,97%. Але не дивлячись на зменшення частки власного капіталу, підприємство має

високу фінансову незалежність. Ключові показники звіту про фінансові результати ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.2.

Динаміка фінансових результатів підприємства вказують на незадовільну фінансово-інвестиційну політику, оскільки при рості чистого доходу від реалізації на 5415 тис. грн. (на 10,7%) і росту собівартості на 11403 тис. грн. (на 38,2%) спостерігалось скорочення чистого прибутку на 5587 тис. грн. (на 31,7%), що вказує на потребу перегляду загальної фінансово-виробничої організації бізнес-процесів на ПП «Ташір».

Таблиця 2.2

Ключові показники звіту про фінансові результати ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показники	Обсяг, тис.грн.			Абсолютний приріст, тис.грн.		Темп приросту, %	
	2018 р.	2019р.	2020р.	2019 р.	2020 р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	50659,0	59671,0	56074,0	9012,0	-3597,0	17,8	-6,0
Собівартість продукції (товарів, робіт, послуг)	29830,0	45870,0	41233,0	16040,0	-4637,0	53,8	-10,1
Чистий прибуток	17617,0	9378,0	12030,0	-8239,0	2652,0	-46,8	28,3

В 2019 рр. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і чистий прибуток збільшуються, а в 2020 за рахунок перевищення темпу зниження собівартості над чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і чистим прибуток зростає.

Показники ліквідності та платоспроможності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Показники ліквідності та платоспроможності ПП «Ташір»
за 2018-2020 рр.,**

Показники	Обсяг			Абсолютний приріст .	
	на 31.12. 2018 р.	на 31.12. 2019р.	на 31.12. 2020р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,314	0,271	1,471	-0,043	1,200
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,319	0,340	2,22	0,021	1,88
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	375,31	434,47	564,53	59,16	130,06

Так, грошові кошти підприємства на 31.12.2020 року перевищують поточні зобов'язання в 1,47 рази при нормативному значенні показника (0,2-0,3). Коефіцієнт абсолютної ліквідності на 31.12.2018 р. склав 0,314, на 31.12.2019р. – 0,271, на 31.12.2020р. – 1,471, що вказує на динамічне покращення абсолютної ліквідності за рахунок росту обсягу грошових коштів, коефіцієнт поточної ліквідності на 31.12.2018 р. склав 0,31 на 31.12.2019р. – 0,3, на 31.12.2020р. – 2,22 даний показник був вище рекомендованих значень. Чистий оборотний капітал на 31.12.2018 р. склав 375,31 тис. грн., на 31.12.2019р. – 434,47 тис. грн., на 31.12.2020р. – 564,53 тис. грн., що вказує на покращення керованості активами та пасивами.

Коефіцієнти фінансової стійкості ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл.2.4. Коефіцієнт фінансової незалежності склав на 31.12.2018 р. склав 0,867, на 31.12.2019р. - 0,819, на 31.12.2020р. - 0,783, таким чином, власний капітал становить 0,78 загальної суми капіталу, не дивлячись на його зниження показник є дуже високим (норма: більше 0,5). Коефіцієнт фінансової залежності склав на 31.12.2018 р. склав 0,133 на 31.12.2019р. 0,181 на 31.12.2020р. 0,217, що вказує на певне погіршення фінансової залежності.

Таблиця 2.4

Коефіцієнти фінансової стійкості ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Показники	Обсяг			Абсолютний приріст	
	на 31.12. 2018 р.	на 31.12. 2019р.	на 31.12. 2020р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,867	0,819	0,783	-0,048	-0,036
Коефіцієнт фінансової залежності	0,133	0,181	0,217	0,048	0,036
Коефіцієнт фінансового ризику	6,497	4,530	4,594	-1,967	0,064
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,154	0,221	0,218	0,067	-0,003
Коефіцієнт незалежності довгострокового капіталу	0,982	0,984	0,951	0,002	-0,033
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,868	0,913	0,985	0,045	0,072

Коефіцієнт фінансового ризику складав на 31.12.2018 р. складав 6,497, на 31.12.2019р. - 4,530, на 31.12.2020р. - 4,594, динаміка показника була спадаючою, що є позитивним трендом. Коефіцієнт фінансового левериджу складав на 31.12.2018 р. складав 0,154 на 31.12.2019р. - 0,221, на 31.12.2020р. - 0,218, що вказує на покращення керованості бізнесом компанії. Коефіцієнт незалежності довгострокового капіталу складав на 31.12.2018 р. складав 0,982, на 31.12.2019р. - 0,984, на 31.12.2020р. - 0,951, що вказує на диверсифікований характер довгострокового фінансування, оскільки показник довгострокових зобов'язань складав 0,868, на 31.12.2019р. - 0,913 , на 31.12.2020р. - 0,985.

Показники рентабельності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.5. Рентабельність активів ПП «Ташір» в 2018 р. складала 29,45%, в 2019р. - 12,25%, в 2020р. - 13,22%, що вказує на незнане покращення обсягу чистого прибутку на 1 грн. активів (на 0,97 грн. на 100 грн. активів). Рентабельність власного капіталу ПП «Ташір» в 2018 р. складала 29,55%, в 2019р. - 13,58%, в 2020р. - 15,72%, що є позитивним трендом лише в останній рік аналізу.

Таблиця 2.5

Показники рентабельності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., %

Показники	Обсяг			Абсолютний приріст .	
	2018 р.	2019р.	2020р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Рентабельність активів, %	29,45	12,25	13,22	-17,20	0,97
Рентабельність власного капіталу, %	29,55	13,58	15,72	-15,97	2,14
Рентабельність діяльності, %	34,78	15,72	21,45	-19,1	5,7
Рентабельність продукції, %	59,06	20,44	29,18	-38,6	8,7

Рентабельність діяльності ПП «Ташір» в 2018 р. складала 34,78%, в 2019р. - 15,72%, в 2020р. - 21,45%, тобто в на 100 грн. чистого доходу від реалізації припадало 21,45 грн. чистого прибутку. Рентабельність продукції в 2018 р. складала 59,06%, в 2019р. - 20,44%, в 2020р. - 29,18%, позитивний тренд був лише в 2020р. Показники ефективності використання основних засобів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ефективності використання основних засобів ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Показники	Обсяг			Абсолютний приріст	
	2018 р.	2019р.	2020р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Фондовіддача, грн.	1,69	1,51	1,37	-0,2	-0,1
Фондомісткість, грн.	0,59	0,66	0,73	0,1	0,1
Фондозабезпеченість, тис. грн. на 1 особу	78,90	1040,03	1025,55	961,1	-14,5

Група фінансових показників майнового стану вказує на погіршення ефективності виробничої ефективності бізнесу ПП «Ташір» за 2018-2020 рр., зокрема, фондівіддача скоротилася на 0,32 грн., а фондомісткість продукції зросла при цьому на 0,14 грн., тобто якщо кожна грн, вкладена в основні засоби в 2018 році дозволяла отримати 1,9 грн продукції, то за результати

діяльності 2020 року – тільки 1,37 грн., така ситуація обумовлена зменшенням чистого доходу в 2020 році та збільшенням середньої вартості основних засобів. Фондозабезпеченість на 1 особу в 2018 р. складала 78,90 тис. грн., в 2019р. 1040,03 тис. грн., в 2020р. - 1025,55 тис. грн., що вказує на погіршення стану забезпечення персоналу основними засобами в 2020р. Показники ділової активності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ділової активності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Показники	Обсяг			Абсолютний приріст	
	2018 р.	2019р.	2020р.	2018 / 2019	2019/ 2020
Оборотність активів	1,85	1,72	1,39	-0,1	-0,3
Оборотність оборотних активів	1,56	1,43	1,11	-0,1	-0,3
Оборотність запасів	5,50	5,21	5,84	-0,29	0,63
Оборотність дебіторської заборгованості	12,51	65,86	7,79	53,35	-58,07
Оборотність кредиторської заборгованості	3,31	3,76	2,37	0,45	-1,39
Тривалість операційного циклу	96	76	109	-20	34
Тривалість фінансового циклу	14,7	67,31	11,26	52,61	-56,05

Показники ділової активності ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. вказують на загальне погіршення ефективності бізнесу, оскільки в 2018-2019 рр. оборотність активів та оборотних активів загалом уповільнилося на 0,1 обороти, а в 2019-2020 рр. на 0,3 обороти, що призвело до подовження тривалості обороту активів в 2018-2019 рр. на 15 днів, а в 2019-2020 р. на 49 днів, а тривалості обороту оборотних активів до подовження в 2018-2019 рр. на 22 днів, а в 2019-2020 р. на 75 днів. Тривалість операційного циклу та фінансового циклу загалом мали тренд до росту на 3 та 4 дні, що вказує на погіршення ділової активності підприємства.

Таким чином, протягом всього періоду дослідження підприємство було ліквідним та фінансово незалежним. Загрозами економічній безпеці ПП «Ташір» було зменшення рентабельності та ділової активності підприємства по відношенню до 2018 року, що обумовлено зменшенням чистого прибутку при зростанні як загальної суми активів (пасивів підприємства), так і їх структурними елементів.

2.2. Оцінка фінансово-майнового стану на підставі інтегральних моделей

Для узагальнення результатів оцінки фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за допомогою фінансових коефіцієнтів доцільним є проведення інтегральної оцінки. Матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану наведена в додатку А. Розрахунок матричної інтегральної моделі оцінки фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

	Чистий прибуток	Чистий дохід від реалізації	Собівартість реалізації	Власний капітал	Активи	Працівники
Чистий прибуток (П)	1	X	X	X	X	X
Чистий дохід від реалізації	0,62	1,00	X	X	X	X
Собівартість реалізації	0,49	0,80	1,00	X	X	X
Власний капітал	0,53	0,86	1,08	1,00	X	X
Активи	0,48	0,78	0,97	0,90	1,00	X
Працівники	6,50	10,54	13,17	12,22	13,53	1,00
Всього	8,63	13,99	16,21	14,12	14,52	67,48

Матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану дає змогу оцінити вплив на загальний інтегральний стан бізнесу таких векторів фінансового стану, як величини зміни активів, власного капіталу, чисельності персоналу, розміру чистого доходу від реалізації, собівартості реалізації, чистого прибутку, що узагальнено формує цілісну картину фінансово-майнового стан підприємства.

Матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. вказує на те, що загальний інтегральний коефіцієнт фінансово-майнового стану склав 4,50 ($67,48/15=4,50$) (норматив 1,00), що вказує на відмінні тренди розвитку бізнесу та покращення фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за період дослідження за рахунок динамічного росту власного капіталу, активів та чисельності персоналу підприємства.

Важливе значення для оцінки фінансово-майнового стану в системі економічно безпеки має оцінка ймовірності банкрутства. Оцінку загрози стійкого розвитку фінансово-майнового стану ПП «Ташір» проведемо з використанням моделей ймовірності банкрутства (Альтмана, Спрінгера, Таффлера, Терещенка).

В табл. 2.9 наведено узагальнену оцінку ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.9

Методика Альтмана оцінки ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Показник X1	0,56	0,53	0,58
Показник X2	0,26	0,11	0,12
Показник X3	0,28	0,14	0,14
Показник X4	0,01	0,01	0,01
Показник X5	0,74	0,71	0,57
Показник Z-оцінки за методикою Альтмана	2,69	1,97	1,92

Показник Z -оцінки за методикою Альтмана був в межах $1,8 \leq Z \leq 2,9$, тобто ПП «Ташір» перебуває в сірій зоні.

В табл. 2.10 наведено оцінку ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. за методикою Спрінгера.

Таблиця 2.10

**Методика Спрінгера оцінки ймовірності банкрутства ПП «Ташір»
за 2018-2020 рр.**

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Показник X1	0,55	0,52	0,58
Показник X2	0,28	0,14	0,14
Показник X3	15,65	9,02	54,84
Показник X4	0,74	0,71	0,57
Показник Z-оцінки за методикою Спрінгера	12,03	7,20	37,46

Показник Z -оцінки за методикою Спрінгера знаходиться в рамках нормального фінансового стану ($Z \geq 0,86$).

В табл. 2.11 наведено узагальнену оцінку ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. за методикою Таффлера.

Таблиця 2.11

**Методика Таффлера оцінки ймовірності банкрутства ПП «Ташір»
за 2018-2020 рр.**

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Показник X1	15,65	9,02	54,84
Показник X2	31,92	34,04	222,38
Показник X3	0,02	0,02	0,00
Показник X4	0,74	0,71	0,57
Показник Z-оцінки за методикою Таффлера	12,57	9,32	58,07

Відповідно до критеріїв, наведених в додатку А фінансовий стан ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. покращився.

В табл. 2.12 наведено узагальнену дискримінантну оцінку ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. за методикою Терещенка.

За моделлю Терещенка ймовірність банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр. на 392,86 п.п., що може вказувати на достатньо стійкий фінансовий стан підприємства, в той же час потребує перегляду окремі аспекти розвитку бізнесу для стабілізації управління фінансово-майновим станом ПП «Ташір» в стратегічній перспективі.

Таблиця 2.12

Методика Терещенка оцінки ймовірності банкрутства ПП «Ташір» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Показник X1	0,31	0,27	1,47
Показник X2	7,50	5,53	5,87
Показник X3	15,65	9,02	54,84
Показник X4	0,38	0,20	0,25
Показник X5	0,18	0,19	0,17
Показник X6	0,74	0,71	0,57
Показник Z-оцінки за методикою Терещенка	159,60	92,19	552,46

На основі методики оцінки класу позичальника відповідно до «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» з урахуванням виду економічної діяльності та розміру підприємства модель має наступний вигляд [3]:

$$Z = 2,866 + 0,551 * X1 + 0,461 * X3 + 0,364 * X7 + 0,706 * X13 \quad (2.1)$$

де X 1 – індикатор капіталу;

X 3 - індикатор покриття боргу прибутком до оподаткування;

X 7 – індикатор заборгованості;

X 13 - показник частки неопераційних елементів балансу.

Результати розрахунку наведено у табл. 2.13.

Відповідно, розрахунок класу позичальника ПП «Ташір» (для аграрного сектору) вказує на 2 клас позичальника, хоча в динаміці абсолютна оцінка впала з 3,84 до 3,77 балів (діапазон 2 класу – 3,56-3,00 бали). Це в свою чергу з одного боку вказує на задовільний стан бізнесу та високу

кредитоспроможність, а з іншого свідчить про необхідність подальшого покращення фінансово-майнового стану підприємства.

Таблиця 2.13

Розрахунок класу позичальника ПП «Ташір»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Власний капітал	50818,5	64335,5	72777,5
Валюта балансу	59821,0	76544,5	91007,0
Власний капітал/ Валюта балансу	0,85	0,84	0,80
Діапазони фінансових показників	5	5	5
X1	0,843	0,843	0,843
Фінансовий результат до оподаткування	17617,00	9378,00	12030,00
Чисті борги	7130,50	10576,00	14797,00
Фінансовий результат до оподаткування/ Чисті борги	2,47	0,89	0,81
Діапазони фінансових показників	6	5	5
X3	1,118	0,966	0,966
Борги	9002,5	12209	15947,5
Валюта балансу	59821,0	76544,5	91007,0
Борги/ Валюта балансу	0,15	0,16	0,20
Діапазони фінансових показників	6	6	6
X7	0,319	0,319	0,319
Неопераційні активи	304,5	300	150
Валюта балансу	59821,0	76544,5	91007,0
Неопераційні активи / Валюта балансу	0,005	0,004	0,002
Діапазони фінансових показників	2	2	2
X13	-0,174	-0,174	-0,174
Z	3,84	3,77	3,77

Таким чином, матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану свідчить про покращення якості управління бізнесом, більшість моделей оцінки ризику банкрутства вказують на покращення фінансово-майнового стану підприємства, підприємство відноситься до 2 класу позичальника, що свідчить про його високу кредитоспроможність.

2.3. Оцінка загроз стійкого розвитку фінансово-майнового стану підприємства

За результатами проведеної оцінки управління фінансово-майновим станом підприємства в системі економічної безпеки актуальним є визначення та аналіз факторів-загроз стійкому стану ПП «Ташір» в 2018-2020 рр.

Як показали дослідження, найбільш проблемними аспектами в сфері управління та стійкого розвитку фінансово-майнового стану ПП «Ташір» в 2018-2020 рр. були:

- зниження ділової активності ПП «Ташір»;
- скорочення рівня фінансової автономії ПП «Ташір»;
- зменшення рентабельності бізнесу ПП «Ташір».

Визначимо зміну рентабельності активів за рахунок впливу зміни чистого прибутку та середнього розміру активів.

Зміна рентабельності активів за рахунок зміни чистого прибутку та середнього розміру активів в ПП «Ташір» наведена в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Зміна рентабельності активів за рахунок зміни чистого прибутку та середнього розміру активів ПП «Ташір»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність активів, %	29,45	12,25	13,22
Чистий прибуток, тис. грн.	17617	9378	12030
Середній розмір активів, тис. грн.	59821	76544,5	91007
Зміна рентабельності активів, %	x	-17,20	0,97
Зміна рентабельності активів за рахунок зміни чистого прибутку, %	x	-13,77	3,46
Зміна рентабельності активів за рахунок зміни середнього розміру активів, %	x	-3,43	-2,50

Тобто, в 2018-2019 рр. оборотність активів ПП «Ташір» зменшилася на 0,18 оборотів внаслідок впливу наступних факторів: за рахунок зміни чистого прибутку від реалізації продукції на 8 239 тис. грн або на 46,76%,

результативний показник зменшився на 0,05 обороти; за рахунок зміни загального середнього розміру активів на 16 723,5 тис. грн або на 27,95% оборотність активів збільшилася на 0,13 обороти.

Відповідно, за результатами діяльності 2019-2020 рр. найбільший негативний вплив на зміну ділової активності мала зміна середнього розміру активів ПП «Ташір».

Зміна рентабельності активів в 2018-2019 рр. складала -17,20%, зміна рентабельності активів за рахунок зміни чистого прибутку складала -13,77%, зміна рентабельності активів за рахунок зміни середнього розміру активів складала -3,43% (однонаправлений вплив факторів). Зміна рентабельності активів в 2019-2020 рр. складала 0,97%, зміна рентабельності активів за рахунок зміни чистого прибутку складала + 3,46%, зміна рентабельності активів за рахунок зміни середнього розміру активів складала -2,50% (не однонаправлений вплив факторів).

Визначимо зміну рентабельності власного капіталу за рахунок впливу зміни чистого прибутку та середнього розміру власного капіталу.

Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни чистого прибутку та середнього розміру власного капіталу в ПП «Ташір» наведена в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни чистого прибутку та середнього розміру власного капіталу ПП «Ташір»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність власного капіталу, %	34,67	14,58	16,53
Чистий прибуток, тис. грн.	17617	9378	12030
Середній розмір власного капіталу, тис. грн.	50818,5	64335,5	72777,5
Зміна рентабельності власного капіталу, %	x	-20,09	1,95
Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни чистого прибутку, %	x	-16,21	4,12
Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни середнього розміру власного капіталу, %	x	-3,88	-2,17

За 2018-2019 рр. рентабельність власного капіталу ПП «Ташір» мала тренд до скорочення на 20,09%, в тому числі внаслідок зміни розміру чистого прибутку рентабельність власного капіталу зменшилася на 16,21%, внаслідок зміни середнього розміру активів ПП «Ташір» рентабельність власного капіталу зменшилася на 3,88%. Вплив факторів був одно напрямлений. За 2019-2020 рр. рентабельність власного капіталу ПП «Ташір» мала тренд до збільшення на 1,95%, в тому числі внаслідок зміни розміру чистого прибутку рентабельність власного капіталу зростання на 4,12 %, внаслідок зміни середнього розміру активів ПП «Ташір» рентабельність власного капіталу зменшилася на 2,17%. Вплив факторів був різно напрямлений.

Визначимо зміну рентабельності діяльності підприємства за рахунок впливу зміни чистого прибутку та чистого доходу від реалізації продукції

Зміна рентабельності діяльності за рахунок зміни чистого прибутку та чистого доходу від реалізації в ПП «Ташір» наведена в табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Зміна рентабельності діяльності за рахунок зміни чистого прибутку та чистого доходу від реалізації ПП «Ташір»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність діяльності, %	34,78	15,72	21,45
Чистий прибуток, тис. грн.	17617	9378	12030
Дохід від реалізації, тис. грн.	50659	59671	56074
Зміна рентабельності діяльності, %	x	-19,06	5,74
Зміна рентабельності діяльності за рахунок зміни чистого прибутку, %	x	-16,26	4,44
Зміна рентабельності діяльності за рахунок зміни доходу від реалізації, %	x	-2,80	1,29

Вплив факторів на стан та динаміку рентабельності діяльності ПП «Ташір» за 2018-2019 рр. вказує, що загалом рентабельність діяльності скоротилася на 19,06%, в тому числі в результаті зміни чистого прибутку вона скоротилася на 16,26%, а в результаті зміни розміру виручки від

реалізації вона скоротилася на 2,80%. Вплив факторів був одно направлений. В 2019-2020 рр. рентабельність діяльності ПП «Ташір» зросла на 5,74%, в тому числі в результаті зміни чистого прибутку вона зросла на 4,44%, а в результаті зміни розміру виручки від реалізації вона зросла на 1,29%. Вплив факторів був одно направлений.

Визначимо зміну рентабельності діяльності підприємства за рахунок впливу зміни чистого прибутку та чистого доходу від реалізації продукції.

Зміна рентабельності продукції за рахунок зміни чистого прибутку та собівартості реалізації наведена в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Зміна рентабельності продукції за рахунок зміни чистого прибутку та собівартості реалізації в ПП «Ташір»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Рентабельність продукції, %	59,06	20,44	29,18
Чистий прибуток, тис. грн.	17617	9378	12030
Собівартість реалізації, тис. грн.	29830	45870	41233
Зміна рентабельності продукції, %	x	-38,61	8,73
Зміна рентабельності продукції за рахунок зміни чистого прибутку, %	x	-27,62	5,78
Зміна рентабельності продукції за рахунок зміни собівартості реалізації, %	x	-10,99	2,95

Вплив факторів на стан та динаміку рентабельності продукції ПП «Ташір» за 2018-2019 рр. вказує, що загалом рентабельність продукції скоротилася на 38,61%, в тому числі в результаті зміни чистого прибутку вона скоротилася на 27,62%, а в результаті зміни розміру собівартості реалізації вона скоротилася на 10,99%. Вплив факторів був одно направлений. В 2019-2020 рр. рентабельність продукції ПП «Ташір» зросла на 8,73%, в тому числі в результаті зміни чистого прибутку вона зросла на 5,78%, а в результаті зміни розміру собівартості реалізації вона зросла на 2,95%. Вплив факторів був одно направлений.

Слід відзначити, що основними макрорефакторами, що вплинули на зміни показників ПП «Ташір» і які притаманні підприємствам сільського господарства є:

- рівень цін на сировину та урожай;
- сезонність збору урожаю та вплив погодних умов;
- технологічні фактори автоматизації аграрних процесів;
- забезпеченість аграрного бізнесу кваліфікованим персоналом;
- скорочення рівня ПДВ на експорт аграрної сировини;
- отримання державного кредитування на пільгових умовах.

Таким чином, основними загрозами для розвитку аграрного бізнесу ПП «Ташір» є ревальвація національної валюти, зростання інфляції, дефіцит та ріст цін на паливо та насіння, поломка техніки, втрата ринків збуту, логістичні перешкоди на каналах постачання збуту.

Проведена оцінка загроз стійкого розвитку фінансово-майнового стану підприємства ПП «Ташір» в 2018-2020 рр. вказує на потребу мінімізації негативного макроекономічного впливу на фінансовий стан аграрного підприємства за рахунок диверсифікації векторів його товарної та збутової політики, збалансування фінансової, виробничої та маркетингової політики за рахунок формування стратегії збалансованого розвитку на ринку аграрної продукції України.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-МАЙНОВИМ СТАНОМ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПП «ТАШІР»

Дослідження сучасних трендів та специфіки бізнесу, а також особливостей управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки ПП «Ташір» вказує на існування системних проблем в даній сфері, тому актуальною є розробка пропозицій стосовно покращення ефективності управління фінансово-майновим станом підприємства.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, для визначення ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки ПП «Ташір» доцільним є проведення SWOT-аналізу, що полягає в розділенні чинників і явищ на чотири категорії: сильних сторін (Strengths); слабких сторін (Weaknesses); можливостей (Opportunities) та загроз (Threats) (рис. 3.1).

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - оновлення основних засобів; - зростання масштабів бізнесу; - підвищення прибутковості; - достатній рівень ліквідності 	<ul style="list-style-type: none"> - зниження ділової активності; - зниження рентабельності; - погіршення фінансової автономії
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - зростання попиту на аграрну продукцію; - відкриття ринку землі; - надання пільгових кредитів аграрним виробникам 	<ul style="list-style-type: none"> - зростання цін на паливо-мастильні матеріали; - залежність від постачальників техніки; - ревальвація гривні

Рис. 3.1. SWOT-аналіз ПП «Ташір»

Виходячи з вищенаведеного, основним напрямком підвищення ефективності управління фінансово-майновим станом є підвищення його прибутковості, що можливо на підставі зростання, перш за все, чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції. Для підприємства однією із можливостей збільшення чистого доходу є зростання попиту на

аграрну продукцію, дана можливість є актуальною для продажу зернових культур весною, коли ціна продукції є вищою, що дає можливість збільшити прибуток за рахунок зберігання. Відкриття ринку землі в Україні сприятиме економічному зростанню аграрних підприємств. Підприємство за тривалий час зможе збільшити активи та не витратити щорічно кошти на оренду сільськогосподарських угідь. На нашу думку, малим та аграрним підприємствам слід надавати пільгові умови кредитування особливо це стосується малих та середніх підприємств.

На основі аналізу ринкової ситуації та потенціалу ПП «Ташір» визначено можливість покращення управління фінансово-майновим станом за рахунок нарощення ділової активності; зростання рентабельності діяльності; активізації логістичних та виробничих процесів в ПП «Ташір»; коригування складу та структури витрат на випуск рослинної продукції.

Враховуючи різницю в ціні на зернові культури восени та навесні ПП «Ташір» пропонується взяти в оренду міні зерноелеватор потужністю 5 тис. тон зернових, що дозволить зберігати продукцію підприємства від моменту збору до моменту кращих цін на ринку (зазвичай – весна наступного року). Орендна плата за користування даним елеватором складає 1,2 млн. грн. за рік. Елеватор можливо орендувати у Житомирській обл., Ружинському районі, с. Плоске.

Для забезпечення зберігання зерна елеваторів подібної потужності потрібно залучати персонал в чисельності 6 осіб з середнім річним рівнем оплати праці в 150 тис. грн. на 1 особу з ЄСВ, тобто за проектом показник витрат на працю та ЄСВ складатиме 900 тис. грн. (150 тис. грн *6), а поточні експлуатаційні витрати складатимуть 1243 тис. грн..

Враховуючи середні ціни і зростання вартості зерна на весні плановий чистий дохід від реалізації (ЧДР) зерна планується на рівні середньо ринкової. Ціна зернових в післязбиральний сезон в середньому складає 9000 грн. за тону, весною ціна в середньому дорівнює 12500 грн. за тону, тобто середня ціна зернових культур весною на 38% більша. Відповідно,

додатковий чистий дохід від реалізації складатиме 17 500 тис. грн ((12500 – 9000)*5 тис. тон).

Здійснимо планування фінансових результатів підприємства.

Для планування на основі темпу зростання (порівняння 2020р до 2019р) розглянемо динаміку чистого доходу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Зміна чистого доходу ПП «Ташір»

	2018р з 2017р	2019р з 2018р	2020р з 2019р	Середні
Абсолютні зміни, тис.грн.	-845	9012	-3597	1523
Темпи приросту, %	-1,6	17,8	-6,0	3,4

Виходячи з визначених середніх темпів приросту та враховуючи збільшення чистого доходу від реалізації за рахунок використання елеватора чистий дохід від реалізації у плановому періоді буде дорівнювати:

$$\text{ЧДРпл} = 56\,074 + 1\,523 + 17\,500 = 75\,097 \text{ тис. грн}$$

Здійснимо планування собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (С/в):

$$C/v = \frac{\text{ЧДпл} * R_{c/v}}{100} \quad (3.1)$$

де $R_{c/v}$ - рівень собівартості реалізації у відсотках, до чистого доходу.

Рівень собівартості реалізації в чистому доході може бути використаний як звітне значення (2020 рік) = $(41233/56074) * 100\% = 73,53\%$

Середній рівень собівартості реалізації у плановому періоді становить (С/впл):

$$C/v_{пл} = \frac{75097 * 73,53}{100} = 55219 \text{ тис. грн.}$$

Збільшимо дану статтю витрат на витрати, пов'язані з орендою та експлуатацією елеватора 3343 тис. грн (1200+900+1243), відповідно собівартість планового періоду буде дорівнювати 58472 тис. грн.

Здійснимо планування валового прибутку (ВПпл):

$$\text{ВПпл} = \text{ЧДРпл} - C/v_{пл} = 75097 - 58472 = 16625 \text{ тис. грн.}$$

Інші операційні доходи залишаємо такими ж як у звітному році – 1705 тис. грн..

Здійснимо планування адміністративних витрат.

Середній рівень адміністративних витрат (АВс):

$$АВс = \frac{1401+1943+1861}{50659+56074+59671} * 100\% = 3,13\%$$

$$АВпл = 75097 * 3,13\% = 2351 \text{ тис. грн.}$$

Планування витрат на збут (ВЗпл) здійснюється аналогічним способом

$$ВЗс = \frac{74+5+207}{50659+56074+59671} * 100\% = 0,25\%$$

$$ВЗпл = 75079 * 0,25 = 191 \text{ тис. грн.}$$

Інші операційні витрати залишаємо такими ж як і у звітному періоді - 613 тис. грн.

Планування фінансового результату від операційної діяльності (ФРодпл):

$$ФРодпл = 16625 + 1705 - 2351 - 191 - 613 = 15175 \text{ тис. грн.}$$

Фінансові витрати та інші фінансові витрати залишаємо на рівні перед планового року: 1800 тис. грн. та 155 тис. грн. відповідно.

Тоді фінансовий результат до оподаткування у плановому періоді (ФРпл):

$$ФРпл = 15175 - 1800 - 155 = 13220 \text{ тис. грн.}$$

Результати планування наведено у табл. 3.2

Здійснимо планування Балансу підприємства.

Підприємство не планує збільшувати нематеріальні активи, а амортизація відповідно до облікової політики нараховується прямолінійним методом - 80 тис. грн., тоді залишкова вартість нематеріальних активів на плановий період буде дорівнювати 4381 тис. грн. (4461-80).

Збільшення незавершених капітальних інвестицій – це суми, які плануються для вкладення в нове будівництво. В нашому випадку підприємство планує будувати автопарк для зберігання власної техніки,

загальна сума незавершеного капітального будівництва у плановому періоді складатиме 2121 тис грн (сума вкладення 1000 тис. грн.).

Таблиця 3.2

План доходів та витрат ПП «Гашір» на 2021 рік, тис. грн.

СТАТТЯ	Код рядка	2020	2021	Абсолютний приріст
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	56074	75097	19023
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(41233)	(58472)	17239
Валовий:				
прибуток	2090	14841	16625	5037
збиток	2095			
Інші операційні доходи	2120	1705	1705	0
Адміністративні витрати	2130	(1943)	(2351)	408
Витрати на збут	2150	(5)	(191)	186
Інші операційні витрати	2180	(613)	(613)	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	13985	15175	1190
збиток	2195			
Інші фінансові доходи	2220			
Інші доходи	2240			
Фінансові витрати	2250	(1800)	(1800)	0
Втрати від участі в капіталі	2255			
Інші витрати	2270	(155)	(155)	0
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	12030	13220	1190
збиток	2295			
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування				
податок				
Чистий фінансовий результат				
прибуток	2350	12030	13220	1190
збиток	2355			

Основні засоби в плановому періоді не збільшуються, а сума амортизації розрахована прямолінійним методом - 5712 тис. грн.. Залишкова вартість основних засобів складатиме - 29 728 тис. грн. (35440 – 5712).

Планування оборотних активів здійснюється перенесення темпів росту обсягу оборотних активів є не коректним, оскільки зміна їх обсягів має безпосередній взаємозв'язок з обсягами діяльності.

Формула для розрахунку планового обсягу оборотних активів на основі періоду обороту:

$$OAi_{пл} = POi_z \cdot ODодн_{пл}, \quad (3.2)$$

де $OAi_{пл}$ — i -та стаття оборотних активів у плановому періоді, тис. грн.;

POi_z — період обороту i -ї статті оборотних активів у звітному періоді, дні;

$ODодн_{пл}$ — одноденний обсяг діяльності у плановому періоді, тис. грн.

Проміжні результати розрахунків періодів обороту окремих складових оборотних активів представлено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Період обороту оборотних активів ПП «Ташір» у звітному періоді,
дні**

Показники	Період обороту у звітному році
Запаси	74,4
Поточні біологічні активи	212,9
Дебіторська заборгованість	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	87,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками	
Дебіторська заборгованість з бюджетом	2,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	2,0
Гроші та їх еквіваленти	3,2
Інші оборотні активи	1,4

На основі розрахованих періодів обороту визначаються обсяги оборотних активів на плановий період. Планова сума запасів розраховується як добуток їх періоду обороту за звітний період та одноденного обсягу собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг):

$$Зпл = \frac{C/впл \cdot POз}{Д} \quad (3.3)$$

$$Зпл = \frac{58472 \cdot 74,4}{360} = 12084 \text{ тис. грн.}$$

Таким же чином, здійснюється планування по іншим елементам оборотних активів.

План активів підприємства наведено в табл.

Таблиця 3.4

План активів ПП «Ташір» на кінець планового періоду, тис. грн.

Актив	Код рядка	На 01.01.21	На 01.01.22	Абсолютна зміна
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	4461	4301	-160
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 121	2121	1000
Основні засоби	1010	35 440	29728	5712
Усього за розділом I	1095	41022	36150	-4872
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	9604	12084	2480
Поточні біологічні активи	1110	38382	38425	43
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7200	15864	8664
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130			
з бюджетом	1135	804	415	-389
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	281	360	79
Гроші та їх еквіваленти	1165	375	578	203
Інші оборотні активи	1190	-	252	252
Усього за розділом II	1195	56646	67978	11332
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	97 730	104128	6398

Аналізуючи дані таблиці 3.4, плановий показник активів ПП «Ташір» на 01.01.2022 р. складатиме 104128 тис. грн., що на 6,54% більше ніж у звітному році. Загальна сума необоротних активів ПП «Ташір» на кінець планового періоду 36150 тис. грн., в порівнянні із звітним роком ця сума є меншою на 4872 тис. грн., підприємство не планує збільшувати нематеріальні активи та основні засоби, а капітальні інвестиції збільшено 1000 тис. грн. Обороні активи збільшилися на 11332 тис. грн або , за рахунок суттєвого приросту запасів на 2480 тис. грн. та збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 8664 тис. грн.

Здійснимо планування пасиву балансу. У структурі власного капіталу у плановому періоді зросте тільки нерозподілений прибуток на суму чистого прибутку у плановому періоді 88731 тис. грн. Треба відзначити, що підприємство планує повністю капіталізувати прибуток, решта статей балансу залишаються такими ж як і у звітному році.

$$\text{НПпл} = 75511 + 13220 = 88731 \text{ тис грн.}$$

У звітному році приходиться строк погашення довгострокової заборгованості на суму 2189 тис. грн., отже планова довгострокова заборгованість на 01.01.2022 р. складатиме 14211 тис. грн.

Планування кредиторської заборгованості здійснимо за наступною формулою:

$$K3i = \text{ПОі} * \text{ОСоднпл} \quad (3.4)$$

де $K3i$ – і-та стаття кредиторської заборгованості у плановому періоді,

ПОі – період обороту і-ї стаття кредиторської заборгованості у звітному періоді,

ОСоднпл – одноденний обсяг собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у плановому періоді, тис. грн..

Оборотність кредиторської заборгованості підприємства наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Результати розрахунку показників оборотності кредиторської заборгованості звітного періоду ПП «Ташір», дні

Показники	Період обороту у звітному році
Поточна заборгованість за розрахунками	2,2
Інші поточні зобов'язання	2,3

Планування кредиторської заборгованості здійснюється за формулою:

$$K3i = \text{ПОі} * \text{ОСоднпл} \quad (3.5)$$

де $K3i$ – і-та стаття кредиторської заборгованості у плановому періоді,

ПОі – період обороту і-ї стаття кредиторської заборгованості у звітному періоді,

ОСоднпл – одноденний обсяг собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) у плановому періоді, тис. грн.

Результати планування пасиву балансу наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

План пасивів ПП «Ташір» на кінець планового періоду, тис. грн

Пасив	Код рядка	На 01.01.21	На 01.01.22	Абсолютний приріст
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	98	98	0
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	41	41	0
Резервний капітал	1415	4 425	4 425	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	75 511	88731	13220
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Усього за розділом I	1495	80 075	88731	13220
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Довгострокові кредити банків	1510	16 400	14611	-1789
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Цільове фінансування	1525			
Усього за розділом II	1595	16 400	14611	-1789
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Поточна кредиторська заборгованість	1610	255	396	141
Інші поточні зобов'язання	1690		390	390
Усього за розділом III	1695	255	786	531
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Баланс	1900	97 730	104128	6398

Аналізуючи дані таблиці 3.6, плановий показник пасивів ПП «Ташір» на 01.01.2022 р. складатиме 104128 тис. грн., що на 6,54% більше ніж у звітному році. Загальна сума власного капіталу ПП «Ташір» на кінець планового періоду 88731 тис. грн., в порівнянні із звітним роком ця сума є більшою 13220 тис. грн. або на 10,8%, довгострокові зобов'язання зменшаться на 1789 тис. грн. або на 10,9%, на 390 тис. грн. збільшаться інші поточні зобов'язання.

Для визначення ефективності запропонованих рекомендацій здійснимо розрахунок основних показників фінансово-майнового стану у плановому періоді (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

**Показники ліквідності та платоспроможності ПП «Ташір»
за 2020-2021 рр.**

Показники	Обсяг		Абсолютний приріст 2020/2021
	на 31.12.2020	на 31.12.2021	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,471	1,482	0,011
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,22	4,41	2,19

Відповідно, грошові кошти підприємства на 31.12.2021 року перевищують поточні зобов'язання в 1,482 рази, в порівнянні із минулим періодом показник збільшився на 0,011 рази, коефіцієнт поточної ліквідності 31.12.2021р. 4,41 даний показник вище рекомендованих значень.

Значення коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства в передплановому та плановому періоді наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Коефіцієнти фінансової стійкості ПП «Ташір» за 2020-2021 рр.

Показники	Обсяг		Абсолютний приріст 2020/2021
	на 31.12.2020	на 31.12.2021	
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,783	0,852	0,069
Коефіцієнт незалежності довгострокового капіталу	0,951	0,992	0,041

Коефіцієнт фінансової незалежності на плановий період складатиме 0,852, нормативним значенням є більше 0,5, це свідчить про те, що в структурі капіталу підприємства переважає власний капітал, тобто підприємство є фінансово незалежним від зовнішніх джерел фінансування його діяльності. Коефіцієнт незалежності довгострокового капіталу складає на 31.12.2021р. - 0,992, що вказує на диверсифікований характер довгострокового фінансування.

Значення коефіцієнтів рентабельності підприємства в перед плановому та плановому періоді наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Показники рентабельності ПП «Ташір» за 2020-2021 рр., %

Показники	Обсяг		Абсолютний приріст
	на 31.12.2020	на 31.12.2021	2020/2021
Рентабельність активів, %	13,22	13,10	-0,12
Рентабельність власного капіталу, %	15,72	15,22	-0,50

Рентабельність активів ПП «Ташір» в 2021 р. зменшилася на 0,12%. Рентабельність власного капіталу ПП «Ташір» в 2021р. складатиме 15,22%, що на 0,5% менше ніж у звітному періоді .

Значення коефіцієнтів ділової активності підприємства в передплановому та плановому періоді наведено в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Показники ділової активності ПП «Ташір» за 2020-2021 рр .

Показники	Обсяг		Абсолютний приріст
	на 31.12.2020	на 31.12.2021	2020/2021
Оборотність активів	1,39	0,72	-0,66
Оборотність оборотних активів	1,11	1,11	0

Таким чином, не зважаючи на незначне зниження оборотності та рентабельності ПП «Ташір» у плановому 2021 р. , що обумовлено розширенням майна та збільшенням власного капіталу, діяльність підприємства буде ефективною.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Досягнення мети дослідження, а саме визначення теоретико-методичних, аналітичних аспектів управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства для коригування стратегії розвитку бізнесу ПП «Ташір» на основі виявлених системних загроз та бізнес-ризиків дозволило зробити наступні висновки і такі авторські пропозиції:

Узагальнено теоретичні основи управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємства. Запропоновано, що під фінансово-майновим станом підприємства в системі економічної безпеки доцільно розуміти комплексне поняття, яке є результатом управління бізнес-процесами підприємства та характеризується системою показників збалансованості активів та капіталу підприємства (їх структурних елементів), ліквідністю, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, діловою активністю та рентабельністю, за якого ризики економічної стабільності та керованості є мінімальними. На основі статистичного аналізу визначено, що для покращення рівня фінансово-майнового стану підприємства в рамках системи економічної безпеки в Україні актуальним є запровадження оперативного контролінгу рівня фінансового стану та ризиків для підприємства, проведення сценарного аналізу, прогнозування впливу окремих інвестиційних проектів на рівень фінансово-майнового стану підприємства та якість економічної безпеки.

Комплексне використання наведених методів оцінки ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки підприємств дозволить системно виявити ризики та загрози для їх своєчасного усунення (зменшення ступеня впливу).

Проведено оцінку фінансово-майнового стану ПП «Ташір» за допомогою фінансових коефіцієнтів. Встановлено, що ключовими факторами та загрозами фінансовій безпеці є незбалансована структура

пасивів ПП «Ташір», падіння ділової активності, а це в свою чергу може призвести до значного погіршення загального фінансово-економічного стану підприємства в стратегічній перспективі, особливо в умовах ринкової турбулентності.

Здійснено аналіз фінансово-майнового стану ПП «Ташір» на підставі інтегральних моделей. Встановлено існування значних ризиків для погіршення фінансово-економічного стану ПП «Ташір» в результаті зниження керованості окремими аспектами фінансового управління, при цьому макроекономічна кон'юнктура може мати значний вплив на загальну фінансову керованість базовим підприємством.

Проведено діагностику загроз стійкого розвитку фінансово-майнового стану ПП «Ташір». Дана оцінка загроз розвитку фінансово-майнового стану ПП «Ташір» в 2018-2020 рр. вказує на потребу мінімізації негативного ринкового впливу на фінансовий стан бізнесу за рахунок диверсифікації векторів маркетингової (товарної, цінової та збутової політик), збалансування фінансової, виробничої та маркетингової стратегій за рахунок формування стратегії збалансованого розвитку на ринку аграрної продукції України.

Визначено напрямки підвищення ефективності управління фінансово-майновим станом в системі економічної безпеки ПП «Ташір», а саме оренда елеватора, дане рішення дозволить збільшити прибуток за рахунок продажу агрокультур весною, також покращить стан зерна постійно під контролем як вологості так і температури, очищення від зайвих домішок.

На підставі запропонованих рекомендацій здійснено планування доходів та витрат, а також Балансу підприємства. Основні показники фінансово-майнового стану підприємства у плановому періоді свідчить про ефективність запропонованих рекомендацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксюк Я. А. Методичні підходи до визначення результативності управління маркетинговою підсистемою агропереробного підприємства. 2019. Т. 4, № 4. С. 102-109.
2. Андреева Г.І. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 353 с.
3. Бердар М.М. Фінанси підприємств : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
4. Болюх М. А. Економічний аналіз Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбатов М. І; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. К.: КНЕУ, 2003. 540 с.
5. Брітченко І.Г, Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.
6. Валіулліна З. В. Інформатизація у забезпеченні результативності корпоративного управління. // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2018. Вип. 3. С. 31-38.
7. Вахович І.М., Герасимчук З.В., Камінська І.М. та ін. Економіка підприємства: навч. посібник. Луцьк: Надстир'я, 2010. 632 с.
8. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Б.Є. Грабовецький. К.: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
10. Григоруک П. М. Оцінювання результативності діяльності компанії. Моделювання та інформаційні системи в економіці. 2018. № 96. С. 56-65.
11. Гридчук І. А. Особливості оцінки фінансово-майнового стану підприємства комунального господарства / Гридчук І. А., Зубко Т. Л.

Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та менеджмент. - 2018. - № 16. - С. 50-57.

12. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства : навч. посібн. / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погріщук. К. : Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

13. Гринько Т. В. Проблеми забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства / Т. В. Гринько, А. В. Дудніченко // Економічний простір. – 2019. – № 142. – С. 149–160.

14. Даньків Й.Я. Ефективність діяльності підприємства: аналітичні аспекти // Й.Я. Даньків, В.К. Макарович. - Бухгалтерський облік і аудит - № 6- 2017. - С. 30-40.

15. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

16. Догадайло Я. В. Дослідження еволюції підходів до аналізу змісту результативності діяльності. Економіка транспортного комплексу. 2020. Вип. 36. С. 77-94.

17. Догадайло Я. В. Забезпечення економічної результативності діяльності підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2019. Вип. 34. С. 39-55.

18. Доценко В. Ф. Економічна діагностика фінансово-майнового стану закладів готельно-ресторанного господарства / Доценко В. Ф, Косова Т. Д., О. В. Ярошевська // Агросвіт. - 2020. - № 11. - С. 42-49.

19. Євась Т. В. Оцінка фінансово-майнового стану сільськогосподарського підприємства / Т. В. Євась // Регіональна бізнес-економіка та управління. - 2013. - № 4. - С. 71-76.

20. Житар М. О. Діагностика фінансового стану підприємства як основа забезпечення його економічної безпеки Житар М. О., Бежевець І. В. // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. - 2020. - № 1-2. - С. 87-99.

21. Завідна Л. Розвиток підприємства як ефективна платформа

результативності економічної системи. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 1. С. 118-130.

22. Залуцька Х. Я. Диверсифікаційна конвергентність результативності здійснення бізнес процесів підприємств як базис формування їх бізнес одиниць в стратегічному аспекті розвитку: методичні основи. Проблеми системного підходу в економіці. 2020. Вип. 5. С. 40-46.

23. Зянько В.В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум для студ. спец. "Менеджмент організацій". Вінницький національний технічний ун-т. Вінниця : ВНТУ, 2008. 83с.

24. Камінська І. М. Теоретико-методичні підходи до аналізу ефективності діяльності підприємства / І. М. Камінська, Н. В. Ковальчук, А. С. Демидович, І. П. Горчинська // Економічний форум. - 2021. - № 2. - С. 79-87.

25. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика. К. : «Знання», 2008. 428 с.

26. Клімович І. М. Деякі питання сутності та оцінки фінансового стану підприємства / Клімович І. М., Татієвська К. А. // Ефективна економіка. - 2018. - № 10.

27. Коваленко О. В. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства / О. В. Коваленко, А. О. Лихойванова // Вісник Дніпропетровського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Економічні науки. - 2020. - Вип. 1. - С. 65-71.

28. Лаврененко В. В. Проектування процесу забезпечення стратегічної результативності підприємств. Проблеми економіки. 2019. № 2. С. 108-118.

29. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. Київ. нац. екон. ун-т. К., 2007. 387 с.

30. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства Лесюк А. С. // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2020. - Т. 31(70), № 4(1). - С. 132-140.

31. Ліснічук О. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління подальшим розвитком підприємства / Ліснічук О, Шпаковська О. // Економічний аналіз. - 2019. - Т. 29, № 4. - С. 28-34.

32. Літвінова В.О. Економічна ефективність: сутність та форми. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. №2. С. 43–45.

33. М'ячин В. Г. Огляд сучасних методів оцінки фінансового стану вітчизняних інноваційно активних промислових підприємств / В. Г. М'ячин, С. М. Зибайло, Л. С. Тиха // Науковий вісник УНУ. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2020. - Вип. 30. - С. 121-125.

34. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: КНТЕУ, 2010. 412 с.

35. Морщенок Т.С., Біляк О.М. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність». // Вісник ЗДІА. 2016. Вип. 1 (01). С. 7–13.

36. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: // Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-ге вид., доп. і перероб. Житомир: ПП "Рута", 2007. 704 с.

37. Олексюк О. І. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2008. 362 с.

38. Пилипенко О. В. Формування ПАТ "Українська залізниця": аналіз майнового та фінансового стану / О. В. Пилипенко, Е. О. Соколова // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2016. - Вип. 53. - С. 46-54.

39. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

40. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>

41. Рзаєв Г. І. Напрями аналізу фінансової безпеки підприємства під кутом результативності його діяльності. // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 3. С. 153-156.

42. Рзаєва Т. Г. Аналіз результативності діяльності підприємства: кількісні та якісні аспекти. // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 2(1). С. 52-57.
43. Савицька О. М. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. // Ефективна економіка. 2019. № 6.
44. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. І.О. Школьник, І.М. Боярко та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.
45. Харченко Ю. А. Автоматизація системи оцінювання фінансового стану будівельного підприємства / Ю. А. Харченко // Проблеми системного підходу в економіці. - 2020. - Вип. 1(1). - С. 149-154.
46. Чміль Г.Л. Комплексна оцінка ефективності комерційної діяльності підприємств роздрібної торгівлі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. №4. Т. 29 (68). С. 117–121.
47. Швиданенко Г. О. Економіка підприємства : підручник. К. : КНЕУ, 2009. 598 с.
48. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник / В.М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2013. – 375 с.
49. Шимановська-Діанич Л. М. Підходи до оцінки ефективності та результативності діяльності торговельного підприємства: сучасний погляд. // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Вип. 1. С. 71-77.
50. Шубалий О. М. Оцінка результативності розвитку сфери промисловості у регіоні. // Економічні науки. Серія : Регіональна економіка. 2018. Вип. 15. С. 273-284.
51. Янголь Г. В. Індикатори результативності металургійних підприємств у контексті впровадження моделі корпоративної соціальної відповідальності. *Облік і фінанси*. 2019. № 2. С. 164-172.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Матрична інтегральна модель оцінки фінансово-майнового стану

Показник	Чистий прибуток підприємства (П)	Чистий дохід від реалізації (Р)	Собівартість реалізації (В)	Власний капітал підприємства (К)	Активи підприємства (М)	Працівники підприємства (Ч)
Чистий прибуток підприємства (П)	1	X	X	X	X	X
Чистий дохід від реалізації (Р)	$\frac{P_1}{P_0} \div \frac{P_1}{P_0}$	1	X	X	X	X
Собівартість реалізації (В)	$\frac{P_1}{B_1} \div \frac{P_0}{B_0}$	$\frac{P_1}{B_1} \div \frac{P_0}{B_0}$	1	X	X	X
Власний капітал підприємства (К)	$\frac{P_1}{K_1} \div \frac{P_0}{K_0}$	$\frac{P_1}{K_1} \div \frac{P_0}{K_0}$	$\frac{B_1}{K_1} \div \frac{B_0}{K_0}$	1	X	X
Активи підприємства (М)	$\frac{P_1}{M_1} \div \frac{P_0}{M_0}$	$\frac{P_1}{M_1} \div \frac{P_0}{M_0}$	$\frac{B_1}{M_1} \div \frac{B_0}{M_0}$	$\frac{K_1}{M_1} \div \frac{K_0}{M_0}$	1	X
Працівники підприємства (Ч)	$\frac{P_1}{C_1} \div \frac{P_0}{C_0}$	$\frac{P_1}{C_1} \div \frac{P_0}{C_0}$	$\frac{B_1}{C_1} \div \frac{B_0}{C_0}$	$\frac{K_1}{C_1} \div \frac{K_0}{C_0}$	$\frac{M_1}{C_1} \div \frac{M_0}{C_0}$	1

Додаток Б

Модель економічної безпеки підприємства Альтмана:

$$Z = 1,2 * x_1 + 1,4 * x_2 + 3,3 * x_3 + 0,6 * x_4 + x_5 \quad (1.1)$$

Де X_1 = Оборотні активи підприємства / Валюта балансу; X_2 = Нерозподілений чистий прибуток за рік / Валюта балансу; X_3 = Операційний прибуток / Валюта балансу; X_4 = Статутний капітал / Сума поточних та довгострокових зобов'язань; X_5 = Чистий дохід за рік / Валюта балансу.

Якщо фірма перебуває в зоні $Z \geq 2,9$, підприємство перебуває в зеленій зоні з високим рівнем економічної безпеки, якщо $1,8 \leq Z \leq 2,9$, підприємство перебуває в сірій зоні з певними економічними ризиками діяльності, якщо $Z \leq 1,8$, підприємство перебуває в червоній зоні з низьким рівнем економічної безпеки, тобто терміново потрібно скоригувати фінансову політику діяльності фірми [29].

Модель економічної безпеки підприємства Спрінгера:

$$Z = 1,03 * x_1 + 3,07 * x_2 + 0,66 * x_3 + 0,4 * x_4 \quad (1.2)$$

Де X_1 = Чисті оборотні активи / Валюта балансу; X_2 = Оподатковуваний прибуток / Валюта балансу; X_3 = Оподатковуваний прибуток / Поточні зобов'язання та забезпечення; X_4 = Чистий дохід від реалізації / Валюта балансу.

У випадку, коли $Z \leq 0,862$, існує червона зона для рівня економічної безпеки підприємства, тому потребує термінового коригування стратегія економічної безпеки фірми.

Модель економічної безпеки підприємства Таффлера:

$$Z = 0,53 * x_1 + 0,13 * x_2 + 0,18 * x_3 + 0,16 * x_4 \quad (1.3)$$

Де X_1 = Операційний прибуток підприємства / Поточні зобов'язання та забезпечення; X_2 = Оборотні активи / Поточні зобов'язання та забезпечення; X_3 = Поточні зобов'язання та забезпечення / Валюта балансу; X_4 = Чистий дохід від реалізації / Валюта балансу.

У випадку, коли $Z \leq 0,2$, для фірми характерним є високий рівень банкрутства.

Дискримінантна модель економічної безпеки підприємства Терещенка:

$$Z = 1,50x_1 + 0,08 * x_2 + 10 * x_3 + 5 * x_4 + 0,30 * x_5 + 0,1 * x_6 \quad (1.4)$$

Де X_1 = Грошовий потік / Поточні зобов'язання та забезпечення; X_2 = Валюта балансу/ Борговий капітал; X_3 = Фінансовий результат: прибуток / Валюта балансу; X_4 = Фінансовий результат: прибуток / Чистий дохід від реалізації; X_5 = Виробничі запаси / Чистий дохід від реалізації; X_6 = Чистий дохід від реалізації / Валюта балансу.

У випадку, коли $Z \geq 2$, система економічної безпеки підприємства є оптимально побудовано, а ризики діяльності практично відсутні, якщо $1 \leq Z \leq 2$, на підприємстві наявні індикатори порушення фінансової рівноваги, якщо $0 \leq Z \leq 1$ - існують високі ризики банкрутства підприємства, а у випадку $Z \leq 0$ - існують всі шанси на швидке банкрутство та повну втрату економічної рівноваги.

Додаток В

		Дата (рік, місяць, число)	Коди 2019.01.01
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055
Територія		за КОАТУУ	1825255100
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	-
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	01.11
Середня кількість працівників ¹	38		
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Адреса, телефон	Житомирська область, Ружинський район, смт. Ружин, вул. Шкільна, буд. 9, 0413830136		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018р.**

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	498	498
первісна вартість	1001	498	2844
накопичена амортизація	1002	-	10
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	897
Основні засоби:	1010	24 280	26 329
первісна вартість	1011	34 569	40 658
Знос	1012	10 289	14 329
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-

первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	24 778	30 060
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	7 673	9 212
Виробничі запаси	1101	705	128
Незавершене виробництво	1102	6 965	9 084
Готова продукція	1103	3	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	14 292	24 700
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 682	4 049
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	60	94
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 038	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 014	381
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 014	381
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	300	309
Усього за розділом II	1195	26 059	38 745
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	50 837	68 805

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	98	98
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	4 426	4 426
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	37 486	55 103
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	42 010	59 627
2. Довгострокові зобов'язання та забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	7 692	7 964
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Усього за розділом II	1595	7 692	7 964
3. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
за товари, роботи, послуги	1615	725	26
за розрахунками з бюджетом	1620	234	537
за у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
за розрахунками зі страхування	1625	23	-
за розрахунками з оплати праці	1630	101	62
за одержаними авансами	1635	-	-
за розрахунками з учасниками	1640	52	69
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	1 135	1 214
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	50 837	68 805

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 р.

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	2019.01.01
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055

I. Фінансові результати

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	50 659	51 504
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(29 830)	(33 125)
Валовий: прибуток	2090	20 829	18 79
збиток	2095	(-)	(-)
Інші операційні доходи	2120	921	403
Адміністративні витрати	2130	(1 401)	(1 443)
Витрати на збут	2150	(74)	(127)
Інші операційні витрати	2180	(1 273)	(186)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	19 002	17 026
Фінансові витрати	2250	(1 207)	(1 325)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(178)	(406)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17 617	15 295
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17 617	15 295

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17 617	15 295

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	39 494	27 088
Витрати на оплату праці	2505	3 473	2 872
Відрахування на соціальні заходи	2510	742	603
Амортизація	2515	4 448	3 764
Інші операційні витрати	2520	6 402	6 195
Разом	2550	54 559	40 522

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2020
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055
Територія	ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ, РУЖИНСЬКИЙ РАЙОН, СМТ. РУЖИН	за КОАТУУ	1825255100
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	-
Орган державного управління		за СПОДУ	
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і олійних культур	за КВЕД	01.11
Середня кількість працівників ¹	38		
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Адреса, телефон	Житомирська область, Ружинський район, смт. Ружин, вул. Шкільна, буд.9, 0413830136		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2019 р.
Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	2 834	3 587
первісна вартість	1001	2 844	3 655
накопичена амортизація	1002	10	68
Незавершені капітальні інвестиції	1005	897	3 065
Основні засоби:	1010	26 29	32 869
первісна вартість	1011	40 658	51 715
знос	1012	14 329	18 846
Усього за розділом I	1095	30 060	39 521
Запаси	1100	9 212	11 462
Виробничі запаси	1101	128	2 485
Незавершене виробництво	1102	9 084	8 977
Поточні біологічні активи	1110	24 700	31 160
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4 049	906

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	94	579-
Гроші та їх еквіваленти	1165	381	356
Рахунки в банках	1167	381	356
Інші оборотні активи	1190	309	300
Усього за розділом II	1195	38 745	44 763
Баланс	1300	68 805	84 284

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	98	98
Додатковий капітал	1410	-	40
Резервний капітал	1415	4 426	4 425
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	55 103	64 481
Усього за розділом I	1495	59 627	69 044
2. Довгострокові зобов'язання та забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	7 964	13 925
Усього за розділом II	1595	7 964	13 925
3. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
за товари, роботи, послуги	1615	26	199
за розрахунками з бюджетом	1620	537	190
за розрахунками зі страхування	1625	-	10
за розрахунками з оплати праці	1630	62	88
за розрахунками з учасниками	1640	69	38
Інші поточні зобов'язання	1690	520	790
Усього за розділом III	1695	1 214	1 315
Баланс	1900	68 805	84 284

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	01.01.2020
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 р.**

I. Фінансові результати

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59 671	50 659
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(45 870)	(29 830)
Валовий: прибуток	2090	13 801	20 829
Інші операційні доходи	2120	587	921
Адміністративні витрати	2130	(1 861)	(1 401)
Витрати на збут	2150	(207)	(74)
Інші операційні витрати	2180	(456)	(1 273)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	11 864	19 002
Фінансові витрати	2250	(2 288)	(1 207)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(198)	(178)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9 378	17 617
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9 378	17 617

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	35 959	39 494
Витрати на оплату праці	2505	4 235	3 473
Відрахування на соціальні заходи	2510	884	742
Амортизація	2515	5 307	4 448
Інші операційні витрати	2520	7 201	6 402
Разом	2550	53 586	54 559

		Дата (рік, місяць, число)	Коди 01.01.2021
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055
Територія	Житомирська область, Ружинський район, смт Ружин	за КОАТУУ	1825255100
Організаційно-правова форма господарювання	Приватне підприємство	за КОПФГ	120
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	01.11
Середня кількість працівників ¹	40		
Одиниця виміру	тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Адреса, телефон	13600 Житомирська область, Ружинський район, смт. Ружин, вул. шкільна, буд. 9, 0413830136		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			V

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020р.**

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	3 587	4461
первісна вартість	1001	3 655	4 609
накопичена амортизація	1002	68	148
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 065	1 121
Основні засоби:	1010	32 869	35 440
первісна вартість	1011	51 715	59 998
знос	1012	18 846	24 558
Усього за розділом I	1095	39 521	41 022
Запаси	1100	11 462	9 604
Виробничі запаси	1101	2 485	1 169
Незавершене виробництво	1102	8 977	8 435
Поточні біологічні активи	1110	31 160	38 382
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	906	7 200
з бюджетом	1135	579	804
Інша поточна дебіторська	1155	-	281

заборгованість			
Гроші та їх еквіваленти	1165	356	375
Рахунки в банках	1167	356	375
Інші оборотні активи	1190	300	-
Усього за розділом II	1195	44 762	56 708
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	84 284	97 730

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	98	98
Додатковий капітал	1410	40	41
Резервний капітал	1415	4 425	4 425
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	64 481	75 511
Усього за розділом I	1495	69 044	76 511
2. Довгострокові зобов'язання та забезпечення			
Довгострокові кредити банків	1510	13 925	16 400
Усього за розділом II	1595	13 925	16 400
3. Поточні зобов'язання та забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	199	13
розрахунками з бюджетом	1620	190	165
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	10	6
розрахунками з оплати праці	1630	88	71
за розрахунками з учасниками	1640	38	-
Інші поточні зобов'язання	1690	790	-
Усього за розділом III	1695	1 315	255
Баланс	1900	84 284	97 730

			Коди
		Дата (рік, місяць, число)	2021.01.01
Підприємство	Приватне підприємство «Ташір»	за ЄДРПОУ	31826055

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 р.**

I. Фінансові результати

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	56 074	59 671
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(41233)	(45 870)
Валовий: прибуток	2090	14 841	13 801
Інші операційні доходи	2120	1 705	587
Адміністративні витрати	2130	(1 943)	(1 861)
Витрати на збут	2150	(5)	(207)
Інші операційні витрати	2180	(613)	(456)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	13 985	11 864
Фінансові витрати	2250	(1 800)	(2 288)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(155)	(198)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12 030	9 378
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12 030	9 378

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-

Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-	-

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	36 603	35 959
Витрати на оплату праці	2505	4 764	4 235
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 001	884
Амортизація	2515	6 294	5 307
Інші операційні витрати	2520	8 443	7 201
Разом	2550	57 105	53 586

Додаток Г

Класифікація та порядок розрахунку основних показників оцінки фінансового стану підприємства

№ пор.	Показник оцінки	Порядок розрахунку або джерело отримання вихідних даних
I. Показники оцінки майнового стану підприємства		
1.1	Сума господарських коштів, які є в розпорядженні підприємства	Підсумок балансу
1.2	Частка активної частини основних засобів	$\frac{\text{Вартість активної частини основних засобів}}{\text{Вартість основних засобів}} \cdot 100\%$
1.3	Коефіцієнт зносу основних засобів	$\frac{\text{Знос}}{\text{Вартість основних засобів}} \cdot 100\%$
1.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	$\frac{\text{Балансова вартість основних засобів, які надійшли за період що аналізується}}{\text{Балансова вартість основних засобів на кінець аналізованого періоду}}$
1.5	Коефіцієнт вибуття основних засобів	$\frac{\text{Балансова вартість основних засобів, які вибули за період що аналізується}}{\text{Балансова вартість основних засобів початку періоду, що аналізується}}$
II. Показники прибутковості		
2.1	Прибутковість інвестицій у звичайній акції	$\frac{\text{Прибуток після сплати податків та дивідендів на привілейовані акції}}{\text{Зобов'язання перед акціонерами – Комплексна вартість акцій}} \cdot 100\%$
2.2	Прибутковість інвестицій у підприємство	$\frac{\text{Прибуток після сплати податків}}{\text{Інвестиції}} \cdot 100\%$
2.3	Головний показник прибутковості	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Усього активів – Нематеріальні активи}} \cdot 100\%$
2.4	Прибутковість активів	$\frac{\text{Прибуток після сплати податків та дивідендів на привілейовані акції}}{\text{Усього активів – Нематеріальні активи}} \cdot 100\%$
2.5	Обіг матеріальних активів	$\frac{\text{Обсяг реалізації}}{\text{Нематеріальні активи}}$
2.6	Прибутковість реалізації	$\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Обсяг реалізації}} \cdot 100\%$
III. Показники ліквідності та платоспроможності		
3.1	Величина власних оборотних коштів (функціонуючий капітал)	Власний капітал + Довгострокові зобов'язання – Основні засоби та вкладення, або Поточні активи – Поточні зобов'язання
3.2	Маневреність власних оборотних коштів	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Функціонуючий капітал}}$
3.3	Коефіцієнт покриття загальний	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
3.4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти, розрахунки та інші активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
3.5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$
3.6	Частка оборотних коштів в активах	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Усього господарських коштів (нетто)}}$

3.7	Частка виробничих запасів у поточних активах	$\frac{\text{Запаси та витрати}}{\text{Поточні активи}}$
3.8	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Запаси та витрати}}$
3.9	Коефіцієнт покриття запасів	$\frac{\text{Нормативні джерела покриття}}{\text{Запаси і витрати}}$
3.10	Коефіцієнт критичної оцінки	$\frac{\text{Гроші+ Ринкові цінні папери+ Дебіторська заборгованість}}{\text{Поточні пасиви}}$
3.11	Період інкасації дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Продаж у кредит: Кількість днів у періоді}}$
3.12	Тривалість кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Закупівлі: Кількість днів у періоді}}$
3.13	Співвідношення довгострокових зобов'язань кредиторам та довгострокових джерел фінансування (коефіцієнт довгострокових зобов'язань)	$\frac{\text{Довгостроюві пасиви}}{\text{Зобов'язання перед акціонерами + Довгостроюві пасиви}}$
3.14	Коефіцієнт поточної заборгованості	$\frac{\text{Поточні пасиви}}{\text{Зобов'язання перед акціонерами}}$
3.15	Співвідношення грошових потоків та заборгованості кредиторам	$\frac{\text{Грошові потоки}}{\text{Усі пасиви}}$
3.16	Співвідношення грошових потоків та довгострокових зобов'язань кредиторам	$\frac{\text{Грошові потоки}}{\text{Усі пасиви}}$
3.17	Коефіцієнт автономії (незалежності)	$\frac{\text{Власні кошти}}{\text{Майно підприємств}}$
3.18	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	$\frac{\text{Позикові кошти}}{\text{Власні кошти}}$
3.19	Співвідношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів	$\frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Уся сума активів}}$
3.20	Обертання матеріальних запасів	$\frac{\text{Продаж}}{\text{Матеріальні запаси}}$
3.21	Відношення довгострокової заборгованості до акціонерного капіталу	$\frac{\text{Довгостроюва заборгованість}}{\text{Акціонерний капітал}}$
3.22	Відношення надходження готівки до довгострокової заборгованості	$\frac{\text{Надходження готівки}}{\text{Довгостроюві зобов'язання}}$
3.23	Відношення прибутку до сплати податків і відсотків до виплачених відсотків по кредиту	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків і відсотків}}{\text{Виплачені відсотки по кредиту}}$

3.24	Відношення суми надходжень готівки і відсотків по кредиту до відсотків по кредиту	$\frac{\text{Надходження готівки і відсотків по кредиту}}{\text{Відсотки по кредиту}}$
3.25	Відношення прибутку до сплати податків і постійних витрат до постійних витрат	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків} + \text{Постійні витрати}}{\text{Постійні витрати}}$
3.26	Відношення активів до довго- та середньострокової заборгованості	$\frac{\text{Активи}}{\text{Довгостроюва заборгованість} - \text{Середньострокова заборгованість}}$
3.27	Співвідношення нерозподіленого прибутку та всієї суми активів	$\frac{\text{Нерозподілений прибуток}}{\text{Уся сума активів}}$
3.28	Обертання матеріальних запасів	$\frac{\text{Продаж}}{\text{Матеріальні запаси}}$
IV. Показники фінансової стійкості та стабільності підприємства		
4.1	Коефіцієнт автономії (незалежності)	$\frac{\text{Власні кошти}}{\text{Майно підприємства}}$
4.2	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	$\frac{\text{Позикові кошти}}{\text{Власні кошти}}$
4.3	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	$\frac{\text{Довгостроюві кредити} + \text{Довгостроюві позики}}{\text{Власні кошти} + \text{Довгостроюві кредити} + \text{Довгостроюві позики}}$
4.4	Коефіцієнт маневреності власних коштів	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власні кошти}}$
4.5	Коефіцієнт реальної вартості основних активів у майні підприємства	$\frac{\text{Вартість основних активів} - \text{Сума накопиченої амортизації}}{\text{Вартість майна підприємства}}$
4.6	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$
4.7	Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}$
4.8	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Усього господарські кошти}}$
4.9	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{\text{Довгостроюві зобов'язання}}{\text{Довгостроюві зобов'язання} + \text{Власний капітал}}$
4.10	Коефіцієнт структури залученого капіталу	$\frac{\text{Довгостроюві зобов'язання}}{\text{Залучений капітал}}$
4.11	Показник заборгованості кредиторам	$\frac{\text{Усього пасиви}}{\text{Усього активи}} \cdot 100\%$
4.12	Показник заборгованості акціонерам	$\frac{\text{Усього заборгованість акціонерам}}{\text{Усього активи}}$
V. Показники рентабельності підприємства		

5.1	Рентабельність продажу	$\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності (робіт, послуг)}}{\text{Виручка від реалізації}}$
5.2	Рентабельність основної діяльності	$\frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Витрати на виробництво продукції}}$
5.3	Рентабельність основного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Підсумок балансу – нетто}}$
5.4	Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня величина власного капіталу}}$
5.5	Період окупності власного капіталу	$\frac{\text{Середня величина власного капіталу}}{\text{Чистий прибуток}}$
5.6	Рентабельність основного капіталу підприємства	$\frac{\text{Прибуток}}{\text{Підсумок балансу}}$
5.7	Рентабельність перманентного капіталу	$\frac{\text{Прибуток}}{\text{Підсумок розділу I пасиву балансу}}$
VI. Показники ділової активності		
6.1	Загальний оборот капіталу	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Підсумок балансу}}$
6.2	Обертання мобільних коштів	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Підсумок розділу II та III активу балансу}}$
6.3	Обертання матеріальних оборотних коштів	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Підсумок розділу II активу балансу}}$
6.4	Обертання готової продукції	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Готова продукція}}$
6.5	Обертання дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$
6.6	Середній строк обороту дебіторської заборгованості	$\frac{360 \cdot \text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Виручка від реалізації}}$
6.7	Обертання кредиторської заборгованості	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Кредиторська заборгованість}}$
6.8	Середній строк обороту кредиторської заборгованості	$\frac{360 \cdot \text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Виручка від реалізації}}$
6.9	Фондовіддача основних засобів та інших необоротних активів	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Підсумок розділу I активу балансу}}$
6.10	Обертання власного капіталу	$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Підсумок розділу I пасиву балансу}}$